

УДК 330.142.211

к.е.н., доц. Труфен А.О., магістрант Брідель В. В.

Чернівецький торговельно-економічний інститут

Київського національного торговельно-економічного університету

**ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ПОНЯТЬ «ОСНОВНІ ЗАСОБИ» ТА
«ОСНОВНИЙ КАПІТАЛ» ПІДПРИЄМСТВ ГОТЕЛЬНОГО
ГОСПОДАРСТВА**

Труфен А. О., Брідель В. В. Економічна сутність понять «основні засоби» та «основний капітал» підприємств готельного господарства/ Чернівецький торговельно-економічний інститут, Україна, Чернівці.

В статті досліджено погляди науковців щодо трактування понять «основні засоби» та «основний капітал». Крім цього, визначено основні відмінності між ними та вибрано оптимальний варіант даного визначення.

Ключові слова: основний капітал, основні засоби, необоротні активи, поза оборотні активи, капітал підприємства.

Труфен А. О., Брідель В. В. Экономическая сущность понятий "основные средства" и "основной капитал" предприятий гостиничного хозяйства/ Черновицкий торгово-экономический институт, Украина, Черновцы.

В статье исследовано взгляды ученых относительно трактовки понятий "основные средства" и "основной капитал". Кроме этого, определены основные различия между ними и выбран оптимальный вариант данного определения.

Ключевые слова: основной капитал, основные средства, необоротные активы, за оборотные активы, капитал предприятия.

Trufen A. O., Bridel V. V. Economic essence of concepts "the fixed assets" and "fixed assets" of enterprise hotel economy / Chernivtsi trade and economic institute, Ukraine, Chernivtsi.

In the article investigational looks of scientists in relation to interpretation of concepts "the fixed assets" and "fixed assets", basic differences are certain between them. In addition, the basic differences between them and choose the best option of this definition.

Keywords: the fixed assets, fixed assets, inconvertible assets, for circulating assets, capital of enterprise.

Вступ.

В економічній літературі вітчизняних та зарубіжних економістів прослідковуються різні підходи до визначення поняття «основний капітал» та «основні засоби». Дослідження цих підходів, на наш погляд, являється дуже важливим, оскільки в умовах трансформаційної економіки ефективна діяльність готельного господарства залежить від обраної облікової політики управління сферою надання послуг та матеріальними потоками, і в значній мірі від ефективного використання капіталу підприємства.

Дослідженням даного питання займалися такі науковці, як: Г. Шмален, К.Р. Макконел та С.Л.Брю, В.Г.Федоренко та О.М. Діденко, І.А. Бланк, С.Фішер, Р.Дорибуш, Р.Шмалензі та інші.

Чинне в Україні законодавство відносить до основного капіталу кошти, вкладені в необоротні активи, вартість яких відображується в розділі I форми №1 «Баланс». Необоротні активи включають основні засоби, нематеріальні активи, незавершене будівництво та довгострокові фінансові інвестиції.

В зарубіжній обліковій практиці поняття “необоротні активи” позначається різними термінами: постійні активи; власність, споруди та обладнання; матеріальні постійні активи тощо. Так, у Швейцарії необоротні активи в активі балансу об’єднані в одну групу – основні засоби; в Росії – позаоборотні активи, які включають нематеріальні активи, основні засоби та

прибуткові вкладення в матеріальні цінності, в Німеччині – основний капітал та фінансові активи [1].

В наш час все більше розповсюдження отримує поняття «основний капітал», яке використовується в зарубіжній практиці і відповідає нашому поняттю «основні засоби». Так, німецький економіст Г. Шмален [2] вважає, що основні засоби – це грошові кошти, вкладені в наявні основні фонди. Тобто термін “основні засоби” за своєю сутністю він прирівнює до основного капіталу. К.Р. Макконел та С.Л.Брю використовують поняття «капітал», а не «основний капітал» і до капіталу (основного) відносять всі види інструментів, машин, обладнання, фабрично-заводські, складські, транспортні засоби та збутову мережу, які використовуються у виробництві товарів і послуг, та доставці їх до споживача. Процес виробництва та накопичення основного капіталу ними визначений як процес інвестування [3].

На думку В.Г.Федоренко та О.М. Діденко, капітал підприємства – це «...засоби виробництва, інші матеріальні цінності та фінансові ресурси, які створюються та використовуються у відтворювальному процесі для забезпечення його життєдіяльності» [4].

І. А. Бланк, розглядаючи капітал підприємства формулює його таким чином : «... капітал підприємства характеризує загальну вартість засобів в грошовій, матеріальній і нематеріальній формах, інвестованих у формування його активів» [5].

Особливості підходу С.Фішера, Р.Дорибуша, Р.Шмалензі до структурного визначення основного капіталу являється додаванням до його складу: заводів та обладнання, житлових будівель та споруд, споживчих товарів тривалого використання, товарних запасів. Як бачимо, у даному визначенні відбувається змішування основного та оборотного капіталу [6].

У вітчизняній літературі термін «основний капітал» не отримав широкого розповсюдження. Це було пов'язано, перш за все, з тим, що економічна категорія «основний капітал», як рахувалось характерно для капіталізму. На сьогоднішній день, головною для всіх країн стала мова ринкової економіки.

Тому в сучасних умовах становлення в Україні нової економічної системи, необхідний аналіз вітчизняної та закордонної практики обліку основного капіталу, як важливої складової економічного потенціалу країни.

На сьогодні в економічній теорії триває дискусія щодо визначення основних засобів як економічної категорії, їх класифікації, функціонування та відтворення. Багато вчених допускають методологічні помилки, ототожнюючи термін «основні засоби» з термінами «основні фонди».

Економісти сучасної України пропонують повністю відмовитися від теріну «основні фонди», наприклад Бандурко О.П. вважає, що термін «фонд» є визначальним для характеристики фінансів як економічної категорії, тому «правомірно використовувати поняття “фонд основних засобів”, яке є вартісною категорією, для характеристики фінансових ресурсів, що вкладаються у створення засобів праці, тобто основних засобів, опосередковують їх кругообіг і обіг” [7]. Основні засоби є майном, що має споживну вартість і вартість, тобто ця категорія виражає речові елементи процесу праці.

Н. Д. Бабяк вважає, що основні засоби є тільки виробничими і дає таке визначення терміна «основні засоби»: «це активи з терміном корисного використання більше одного року, які використовуються на підприємствах в декількох операційних циклах з метою отримання економічної вигоди, не втрачаючи при цьому матеріально-речової форми, та переносять свою вартість на знов створену продукцію частинами у вигляді нарахованих амортизаційних відрахувань... Невиробничі основні засоби – це, як правило, нерухоме майно підприємства, яке не приймає участі в операційному циклі підприємства, свою вартість не переносить на продукцію, що виготовляється на підприємстві, підпадає під силу дії зносу та відтворюється виключно за рахунок прибутку. Невиробничі основні засоби не можна називати засобами праці» [8].

Д. А. Баранов у своїй монографії “Строки амортизації та оновлення основних виробничих фондів” з цього приводу висловлював свої міркування так: «З точки зору матеріального складу основні фонди – це введені в процес виробництва засоби праці з фіксованою в них вартістю, які приймають участь в

цьому процесі більше одного виробничого циклу, а з точки зору річного відтворення – більше одного року» [9]. Він критикує тих економістів, які вважали категорію «основні фонди» вартісною, а не матеріально-речовою.

Висновки.

Отже, більшість науковців у наведених визначеннях до складу основних засобів не відносять матеріально-речові цінності, які використовують у невиробничій сфері.

Поряд з цим готельну галузь, яку вважають невиробничою, оскільки вона безпосередньо не пов'язана з виробництвом матеріальних ресурсів, основні засоби необхідні для задоволення потреб туристів та клієнтів готельних комплексів, шляхом виробництва певних видів послуг і за економічною сутністю тотожні будь-яким основним засобам виробничих галузей.

Література:

1. Бутинець Ф.Ф., Горецька Л.Л. Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах. – Житомир: ПП «Рута», 2002. – 544 с.
2. Шмален Г. Основы и проблемы экономики предприятия/ Пер. с нем. – М.: Финансы и статистика, 1996. – 512 с.
3. Макконел К.Р., Брю С.Л. Экономикс: принципы, проблемы и политика: в 2 т./пер..англ.-М.:Республика-Г1-1992.-277 с.
4. Федоренко В.Г., Діденко О.М., Руженський М.М., Іткін О.Ф. Політична економія:підручник-К.:Алерта-2008.-487 с.
5. Бланк И.А. Финансовый менеджмент:/учебный курс- К.:Ніка-центр,Ельга-2001.- 528 с.
6. Фишер С., Дорнбуш Р., Шмалензи Р.,пер. С.англ.-М.: «Дело ЛТД», 1993-864 с.
7. Фінансова діяльність підприємства: Підручник/Під ред. Бандурка О.М., Коробова М.Я. – К.:Либідь. – 2002. – 309с.
8. Бабяк Н.Д. Амортизаційна політика та її вплив на фінансову-економічну діяльність підприємств:Дисертація: 08.04.04. – К.,2004.–196с.

9. Баранов Д.А. Сроки амортизации и обновления основных производственных фондов. – М.: Наука, 1977. – 220 с.

References:

1. Butunec F.F. Gorodnicka L.L. A record-keeping is in foreign countries. it is Zhytomyr: ПП "Ruth", 2002. are 544 p.
2. Shmalen G.. Bases and problems of economy of enterprise/ Trudged. with him. - M.: Finances and statistics, 1996. - 512 p.
3. Macconel K. R. Bru S.L.Economix: principles, problems and politics : in 2./of..- M.:Recpublica -T1-1992.-277 p.
- 4 Fedorenco C., Didenko O.M., Rugoncki M.M., Itcin O.F. Economikl:book/- K.:Alerta-2008/-487 p.
5. Blanc I.A. Financial management:/educational - K.: Nika- center, Elga- 2001.- 528 p.
6. Fisher C., Dorubush R.< Shmalenzi R., Trudged..-M.: "Matter of LTD", 1993- 864 p.
7. Financial activity of enterprise : Textbook/Under Bandura O.M., Korobcova M.Y. - K.Lubid. - 2002. - 309с.
8. Babyc N.D. Depreciation politics and her influence on financial-economic activity: Dissertation : 08.04.04. - K., 2004.-196с.
9. Baranov D.A. Terms of depreciation and updating of capital productive assets. - M.: Science, 1977. - 220 p.